

Vörös és kék

Quattro stagioni

„És mi egy fa, mit jelent látni?”

Ma voltam a Kiserdőben. Fel kellene hagynom a közhelyszerű dolgok lejegyzésével. Már megint megjelent az a nember, vagy démon, az Erdő Királya, vagy ez csak az árnya volt, illetve az *enyém*, és megfenyegetett az ujjával. Akkor is, ő legalább figyelmeztet. Bármennyire is vonz a világ, mint él-vezet, vagy mint fájdalom, elégedetlen maradok, sőt csalódott, ha nincs az a másik, az a másmilyen, ha nincs szabadság, bizonytalanság, azaz távollét *a végső soron*. A távollét bizonyossága! Minél sajátosabb él-vezet és minél sajátosabb fájdalom, ez a kiút. Mégis, az írásnak a reménykedést kell szolgálnia, léteznie kell az őszinteségnek, legalább mint szándéknak (követelménynek), mint kiindulópontnak, ez az a jószándék, amin már fönnakadtam az imént. Nagy „Igen!”-t mondani az életre, sőt magára a távollétre, a nem létezésre is, ami az élet legnagyobb igazolása. Anélkül semmi nincs. Egyébként nagyon unalmas lett élni. Az a sok bokszolódás semmiért. A város igazi Pokollá változott, tömve a mindenfelől beáramló népséggel, akik csónakokkal jönnek. Ma, amikor tüzek égnek Gyúrvidék peremvidékein, általános a mohó kapkodás *ezért meg azért*. De legtöbb a taxis, amerre csak nézel – taxi. De kiket visznek ezek? Úgy látszik, önmagukat. Nincs más dolguk a nembereknek, mindez csupán paraván. Mivel foglalkoznak ezek? Több taxis testvériség is létezik, akik állandó háborút folytatnak egymással az aszfalton. Minden testvériség mögött egy policiai, pardon, politikai párt áll. Állandó verekedések a kuncsaftokért, mivel sokkal több a taxis, mint a kuncsaft. Mindegyik felfegyverkezve pisztollyal a kormánya alatt. Mint a reneszánsz kori fegyveres társaságok, akik állandóan növelték a feszültséget a poliszban.

Az imént hallottam a hírekben, hogy reggel a Crveni čoton (a Tarcál hegység csúcsa) találtak egy kiégett taxit, amely a Montegi testvériséghez

tartozott. A taxis eltűnt, tulajdonképpen taxisnő, nem találtak holttestet a helyszínen. Egy bizonyos Ács Feridáról van szó. Ismertem őt, osztálytársam volt az általános iskolában. Valójában ő volt a mi védelmezőnk a negyedben.

Állandóan kivont karddal állt és ügyelt. A Papp Pál utca és az Arsa Teodorović utca, az egykori Vörös lámpás utca sarkán élt. Ő volt a legtestesebb és a legerősebb az osztályban. Könnyedén ellátta az összes férfi bajját. Különös atlétikai képességekkel rendelkezett, tizennégy évesen negyven méterre hajította a gerelyt. Fivéreit a Retkelő (Gyúrvidék központi része) veszélyes fiúként ismerték. Ő viszont jólelkű volt, megpróbált ellenállni az őt körülvevő bűnözésnek és nyomornak. Hozzám mindig jó volt, mintha a nővérem lett volna, egy szikrányi irigység nélkül, annak ellenére, hogy tudta, jobb körülmények között élek, mint ő. Emlékszem, történt egyszer, hogy a tanév végén az osztályunknak osztályképet kellett készíteni az iskolaudvarban, az osztályfőnökkel, azt hiszem, nyolcadikban. A fizikatanárunk fényképezett bennünket, aki egy rettenetesen ideges és eléggé beszámíthatatlan ember volt. Egyik pillanatban, a fényképezőgép előkészítése közben, úgy tűnt neki, mintha egy tükröből visszaverődő fényt látott volna. Úgy képzelte, hogy valaki el akarja rontani a felvételt. Elkezdett hisztériázni és tettes után kutatni. Mivel nem találta meg a tükröt, ragaszkodott hozzá, hogy rögtön adják át neki. De a tükröcske nem került elő. A visszfényt valószínűleg valaki az iskola második emeletéről villantotta, és aztán eltűnt. Az osztályfőnökünk hallgatott, tudta, hogy a bolond fizikatanárral mindennemű magyarázkodás felesleges, egyszerűen nem akart veszekedni. A végén a fizikatanár, hogy levezesse a feszültségét, Feridához lépett, aki a hátsó sor szélén állt, mivel ő volt a legmagasabb, és lekevert neki egy jókora pofont, mint ügyeletes bűnösnek, mindannyiunk meglepetésére. Mindenki elnémult. A helyzet feszültté vált. Fennállt a veszélye, hogy Ferida visszaadja a pofont, főként azért, mert nem vétett semmit. Egyébként balból irtózatosat tudott ütni, még hozzá úgy könyékből, backhandból, ahogy mondják. Félelmetes ütése volt, megérdemelten tapasztalták néhányan. Tudtuk, ha megüti, szétveri. A fizikatanár kis termetű volt, ággyal együtt harminc kiló úgymond, de egy mérges alak, gyakran kulcsomóval verte fejbe a diákokat, ez volt a különlegessége. Egy pillanatban észrevettem, hogy Ferida és Strocsek, így hívták az osztályfőnökünket, összenéztek, és Ferida abban a pillanatban lehiggadt, visszatartotta a dühét, és megállt. Megbízott Strocsekben, és hallgatott rá. Szerencséjére, mert ha visszaadja a pofont annak a bolondnak, biztosan kidobják az iskolából, attól függetlenül, hogy ártatlan, és akkor veszélyes irányba terelődik az élete. Semmi új nincs abban, ha elmondom, ha elmondom, mennyi félreértés volt

gyerekkoromban a felnőttek és a gyerekek világa között. De egyszerűen hihetetlen, hogy a felnőttekben, főként a férfiakban, nagyon kevés gyerekkori emlék és tapasztalat őrződik meg, amely segítségével kikerülhetnék azokat a hibákat, és gyakran megmagyarázhatatlan igazságtalanságokat és gorombaságokat, amiket a gyerekek ellen vétenek. De hagyd a gyerekeket, barátom, már a gyerekek sem a régiek. Utoljára a Futaki úti Katolikus temetőben láttam Feridát. A hetvenes években, míg a Tesla lányai utcában lévő városi kommunában éltem barátaimmal, nyaranta, korán reggel, ha szép volt az idő, ki szoktam menni a házunktól csupán százméternyire levő temetőbe. Leültem egy sír melletti padocskára, és pipáztam. Élveztem a hely megtört csendjét. Egy reggel egy ismerős személyt pillantottam meg a síremlékek között. Ács Ferida volt az. Biztos ő is meglátott, de eltűnt, visszahúzódott. Nem akart zavarni a meditálásom közben. Nagyon belátó volt. Legalábbis feltételezem, hogy ez volt az oka. Mégis, arra gondoltam, mit kereshet ez ilyen korán itt a temetőben? Később találkoztam valami K. Zorannal, aki szintén velünk járt az általános iskolába, és megtudtam tőle, hogy Ferida arbeitolt néhány évet Németországban. Ott férjhez ment egy tunéziaihoz, aki két év múlva elhagyta Feridát. Azután hazajött Gyúrvidékre és taxisként munkába állt, de nagyon szenvedett ettől az elválástól. Mindenkinek azt mondta, hogy megöli magát, hogy nincs semmi értelme az életének. Gondoltam, beszélek vele, ha találkozunk egyszer. Azon a reggelen a temetőben teljesen közel voltunk egymáshoz, voltaképpen összetalálkoztunk, de némán, szó nélkül. Majd évek múltak, és útjaink nem kereszteződtek. Most már, úgy néz ki, késő. Mégis, mintha állandóan éreztem volna a jelenlétét, a tekintete kísért, bármerre jártam.

Természetesen, minden öngyilkosság, ha valamilyen körülmény, valamilyen előzetes tett eredménye, valójában gyilkosság. Az ember erők hatalmában él. Ha valaki rávette az öngyilkost e tetre, akkor voltaképpen megölte. Ezek szerint az öngyilkosságnak szabad akarátú tettnek kellene lenni, önkéntes halál az Egyesült Királyságban, vagy bárhol a világon, csak úgy a semmiből, ok nélkül. Hirtelen! Habár gyilkosság is lehet, Sztavrogin ezt nagyon jól tudta. Tiszta filozófia. De ez csak egy eszme. És nem is olyan új, régi mese ez, olyan régi, mint a nember.

Gyilkosság vagy pofon? De a gyilkosságokról és a pofonokról szóló történetek között nincs semmi különbség. Az üzenet ugyanaz. Mégis, a pofon egyfajta kommunikáció, a gyilkosság, illetve az öngyilkosság ellenében, ami egyáltalán nem az. Minden történet lényege, alapmomentuma valójában a gyilkosság, mint az élet legsúlyosabb tette, megszakítás, amely

egy teljesen új rendet hoz létre. A gyilkosság, vagyis az öngyilkosság, az erőszak általi elhalálozás, a nember legnagyobb kísértése, mint az élet, azaz a halál igazolása. A Bűn és bűnhődés ennek klasszikus példája. Mégis, a pofon egy travesztia, simogatás. Az csak egy véletlen, ellentétben a gyilkossággal, ami határozott szándék függvénye. És a hirtelen gyilkosság?! Hm, hm! Az mégiscsak egy fajta pofon. Tehát a pofon minden irkafirkálás, minden felületes írás kulcsfontosságú momentuma. Joyce Ulyssesében csak verekedés tört ki. De pofon, majd öngyilkosság? Valaki öngyilkos lesz egy pofon miatt, egy üzenet miatt, attól függetlenül, hogy ő az üzenet feladója vagy fogadója. Egyszerűen megszakítja a kommunikációt. A dolgok váratlanul komollyá válnak, nehézzé. Az irkafirkálás tüstént mélyebb és hűvösebb vizekbe zuhan, súlyossá lesz.

Eszembe jutott újfent az a két kioszkrablás a Futaki parkban. Felmerül a probléma: vajon a büntett azonnal integrálisan bemutatott-e, ugyanis az elkövető ismert, az írás pedig egy fajta nyílt vizsgálat, amelynek értelmé az elkövetőt az igazság színe elé állítani, vagyis a tettet a lelkiismerete elé állítani. Itt ugyancsak a Bűn és bűnhődés a klasszikus példa. Illetőleg, ártatlanságának bemutatása. Miért adta fel magát rögtön Žerlinski művész úr? A bűnügyi regényekben általában ismeretlen a büntett elkövetője, így az írás, azaz az olvasás a kíváncsiság, a megismerés szükségességének kielégítése. Ki az elkövető? Nagyon jó példa erre éppen az a kioszkrablás, minek folytán megöltek két ügyeletes rendőrt. Mellékes dolgokra irányult a figyelem, az élményt mellőzték. Ha pofonról vagy verekedésről van szó, mindig integrális helyzetet mutatnak be, minden tény ismert, és csak értelmezni kell, kideríteni az indítóokot, tolmácsolni az üzenetet. Tehát kommunikáció és élmény. Látvány. A gyilkosság után a lopás a következő kulcsfontosságú momentuma minden történetnek, de innentől már a tragikus komikusra vált. Minden lopásban van valami nevetséges, bármennyire is nagy a kín, az ínség. Mégis, a lopás legtöbbször csak paraván, ürügy. Mint ahogy a rendőrök sem ölik meg egymást néhány doboz cigarettáért, és Akakij Akakijevics sem azért halt meg, mert a rablók ellopták a katonaköpenyét. Vagy épp emiatt halt meg, de akkor gyilkosságról lenne szó, tehát banális ok.

Emlékszem, az ötvenes évek végén Titusz nagyapa különféle műtárgyakkal tömte tele a házat. Szerzett egy szép biedermeier toalettasztalt, ami valójában egy érdekes háromszárnyas tükör volt. Toalettasztal vagy tükör? Na jól van, mindegy. A középső, fő tükör mellett, volt még két oldalsó. Ezek az oldaltükrök sarokvasakon álltak, így mozgathatóak vol-

tak. Serdülőkorú voltam, és egyébként is szerettem nézegetni magam, de ezekben a tükörökben egy, a végtelenségig visszatükröződő hihetetlen játék zajlott le. Éppen ez a két szárny tárta fel nekem ezt a játékot, amelyek egy bizonyos szögben egymást tükrözték vissza. Tükör a tükörben. Természetesen, a tükörökben visszatükröződött tükörképem fénysebességgel vetítődött az egyik tükörből a másikba, majd a végtelenség örvényében fejeződött. A jobb felőli arcélem (anyámé), amely a jobb tükörben volt látható, a bal tükörbe vetítődött, amely visszatükrözte a jobb oldaliba, majd ugyanez vissza a bal oldaliba stb. Természetesen ez történt a bal féllal, a bal arcélemmel is (apámé). Egyik pillanatban szétszakadtam, és szám-talan arcélben többszöröződtem meg, és ugyanabban a pillanatban újból teljessé váltam. Így próbáltam meg egyben visszaemlékezni szüleimre is, regresszáltam valahová a harmadik életévig, amikor erőszakkal elvá-lasztottak tőlük, illetve őket tőlem, mivel őrizetbe vették őket. A jobb profilom (anyámé) valahogy szélesebb és világosabb volt, az orr megtör-tebb volt, a bal profilom (apámé) azonban egységesebb és sötétebb, az orr szabályosabb és teltebb. De a jobb oldali profilomban meg-megjelentek anyám szülei is, a balban pedig apáméi, és túlságosan összetetté vált már mindez számomra, és bármennyire érdekesnek tartottam, olykor kime-rített. Így tudtam beszélgetni anyám dédnagymamájával vagy épp apám ükapjával, aki egy alkalommal szörnyen összeszidott, kiabált rám, de hogy miért, azt sehogy sem tudtam megérteni. Valószínűleg valami strandon fekvő locsolócső miatt, ami belegurult a vízbe, közben meg én dobtam bele. Mindezek az arcok egy pillanatban örvényszerűen keveredtek, és egyik arcból a másikba változtak, olyannyira, hogy szédülni kezdtem. De egy alkalommal valami meglepő és aggodalmat keltő dolog történt. Mi-közben így játszottam az oldaltükrök megfelelő szögben való beállításával, egyszer csak ránéztem a középső, fő tükörben lévő ábrázatomra: jóllehet az én arcom volt az, de nem úgy éreztem, bárki lehetett. Mintha lenyeltem volna egy olvadó jégkockát, az arcom bal fele lassan csúszott lefelé. Telje-sen idegennek tűntem magamnak. Valaki más voltam, én nem voltam én. Apuuuuuu, segítség, nagyapaaaaa! Páni félelem fogott el, mozgattam az oldaltükröket előre-hátra, de nem ért semmit. Fogságba kerültem, de sze-rencsére csak néhány másodpercig tartott, habár örökkévalóságnak tűnt. Kiegyenesítettem a tüköröket teljesen, így nem tükrözték vissza egymást, és csak akkor *éreztem* újból magam, felismertem magamat. Megkönnyeb-bültem, de e történet után kerültem a toalettasztalt. Később értettem meg, hogy a tudatosság tudatban levése vagy a megfigyelés megfigyelése, ami e tükörökben való szemlélés volt, veszélyes szakadék. Mindemellet gyakran megtörtént az is, hogy olyan érzésem támadt, hogy az a két oldaltükör

a tenyeremmé nőtt, és mozgathattam őket szárnyakként, amelyek fel-emeltek az egekig, nagyon magasra, annyira magasra, hogy a világ egész aprónak tűnt, a tárgyak pontokká váltak, valami nagyon elvont képpé, a világ alattam, voltaképpen, valami tarka foltta lett. Fennállt a veszélye, hogy valóban elnyelnek az egek, a merő tiszta üresség, de akkor hirtelen enyhe ütést éreztem a tarkómban, és abban a pillanatban földet értem. Egy ismert hangot hallottam, amint jóindulattal figyelmeztet: „Mit csinálsz, te kis naplopó?” Mégis, ezek a játékok később nagyon hiányoztak, főként az a játék a szárnyakkal, amikor erős karlendítésekkel emelkedtem a magasba. A hatalom érzésétől mégiscsak megrészegültem. Az önmegtartóztatásban töltött bizonyos idő után gyakran álmodtam, hogy szállok, hogy szárnyaimon olyan magasságokat érek el, hogy a földgömb csak egy világos pont már az éjjeli égen. Annyira meggyőzőnek tűnt ez az álom, hogy csodálkoztam, hogy létezhet ez. Mindenesetre, mindig azt álmodtam, hogy éjjel szállok, sohasem nappal, napfénynél. Biztonságban éreztem magam az anyai éj átfogó ölelésében.

Ha már nem utazhatsz, nem vándorolhatsz, vagy ha nincs merszed, akkor olvass. Mindenfelől körül vagyunk zárva, itt bujkálunk ezen a kicsiny vidéken. Egyébként mindenfelé háború dúl, szerencsétlen egy dolog.

Mindenekelőtt keveset enni, állandóan zenét hallgatni és minél több időt tölteni egyedül a természetben, a fák között a madarakkal, és az Ürességről gondolkodni, bármennyire is nagyképpően hangzik ez. Mi mást tehetünk? Minden más, időpazarlás. Egyedül az üzemanyag miatt aggódom, ha nem lesz benzin, mit csinálok? Fiatalabb koromban nagyon szerettem az ementáli sajtot, imádtam azt az édeskés-csípős ízt és a főzőcsokoládét is. Ezzel érdemeltem ki a végbélnyílásomon a cisztát. Ez az ajándékom Svájc-ból. Most játszhatom a zsugorit, mint a svájci bank. Időnként gondot okoz az ürítés. Ügyelek az étkezésekre, nem kívánom már az ementálit meg a főzőcsokit sem, de hiába. Valószínűleg az agyamon is ciszta van, mivel az agy és a végbélnyílás összeköttetésben vannak, nem lehetséges az egyik a másik nélkül. Ez az a bizonyos Alz-kór. Fiatalkorban hülyülés, öregkorban meghülyülés. Demencia már a negyvenes éveimben. Emlékszem, Titurel nagyapa állandóan figyelmeztetett: „Meg fog ölni az a sok sajt!” Na, jól van, de milyen transzcendenciában gondolkozzunk: Kékben vagy Zöldben? Mi a különbség, illetve a hasonlóság a Kék és a Zöld között? Vagy a Szürke a Lilán és valahol ott a kettő között, a Repedés, a Hiány. Az a sajátos érzelem!

Pénteken voltam a Dunán. Különösen szép nap volt, könnyű szellő fúj-dogált. Egy speciális helyről figyeltem a Várat, a romlásnak azt a fészket...

veszélyes hely az, habár a túloldalon van. Itt a Duva, de akkor is óvatosnak kell lenni, sok tüzéség fel lett már oda vonva. Hányszor rombolták már Gyúrvidéket a földig? Csak figyelni kell, lehet, hogy ez elegendő ahhoz, hogy valakinek az idejöttét megakadályozzuk, vagy akár ahhoz, hogy a gránátok más irányt vegyenek.

A pillanat aktualitása, a *most*, mégiscsak az *én tudatomként* jelent meg, a *senki tudatával* ellentétben, amely időnként belém tört, hogy förtelmesen idegesítsen. Az anyag és a tudat kölcsönös viszonyban vannak (képzeld el!), két szakadék. Valójában nem is léteznek, csak a jelentés létezik, csak a különbözőség, csak az érzelmek, *Öröm és Rettegés*, a borzadás. Muszáj volt valami másban hinnem. Kétségbeesésemben kegyelmet éreztem, önmagamnak megkegyelmeztem, önmagamat kielemeztem... Azt hiszem, épp így mentettem meg magam, én mentettem meg saját magam, persze, valakinek a segítségével. De ki tudja? Mégis, minden köszönetem Titusz nagyapának szól, az ő gondjaiból élek a mai napig. Furcsa egy figura. Nincs olyan huszadik századi háború, amelyben nem vett volna részt. Az Első Nagyháborúban az Osztrák–Magyar Monarchia katonájaként harcolt Galíciában, ahol orosz fogságba került, illetve, megadta magát. Harminchatban orvosként szolgált Spanyolországban, ahol elvesztette a soha el nem feledett szerelmét, egy lengyel zsidó nőt. (Márta sosem bocsátotta meg ezt neki, lehet, hogy ezért is halt meg.) Majd a Második Nagyháború és a futkosás a boszniai hegyekben, nem annyira meggyőződésből, mint a túlélés szükségességéből. Ha fiatalabb lenne, biztos vagyok benne, hogy a jelenleg körülöttünk dúló háborúban is kivenné részét. Csak az a kérdés, hogy kinek az oldalán? Harcos is volt, de szerető is. Emlékszem: Márta mama halála után nagyapának volt egy szeretője, egy bizonyos Irén asszony, vagy az is lehet, hogy kapcsolatban voltak már akkor is, amikor Márta mama még élt. Később Irén asszonynak vásárolt egy virágos, szép kis házat az Új házások terén. A házat kissé beljebb építették, az előtte lévő rózsakert a térre nézett. A házban férfiruhákat készítő szabóműhely dolgozott, amely csak paravánként működött, habár olyan férfingeget lehetett rendelni itt, amilyeneket sehol máshol nem lehetett beszerezni a Gyúrvidéken. Viszont igazából egy finom kis bordély működött itt, amelyet éppen Irén asszony vezetett. Volt néhány csinos és fiatal varrónősegédje. Titusz nagyapa ideküldött engem, amikor tizenhat-tizenhét éves voltam. Egyszer Kosta doktossal is találkoztam a műhelyben, ami enyhén meglepett, pedig ő komoly kuncsaft volt itt. Azért mentem oda, hogy nagy galléros és kézelős ingeket rendeljek, valami rendkívüli virágos anyagból, az akkori divat szerint. Sejtésem sem volt, hogy mit vásárolhattam volna még. Különösen egy Jagoda

nevezetű lány, varrónősegéd tetszett meg nagyon, hosszú fekete hajával, világos rózsaszín bőrszínével és nagy szürkéskek szemével. Elnyomtam még a gondolatát is annak, hogy valami köze lehet Kosta doktorhoz, még ha ez teljesen nyilvánvaló volt is. Annyira jószívű volt és előzékeny: még ma is érzem ujjait a vállamon, amint méretet vesz az inghez, azokkal a fogékony és érzékeny és mégis eléggé energikus kis kezeivel. Később Irén asszony varrt olyan ingeket, amik nekem tetszettek, a férfi divat összes titkának nagy ismerője volt, tekintettel arra, hogy egy időben Párizsban dolgozott varrónőként: nagy, hegyes vagy gombolásra kerekített gallérrokkal, hatalmas mandzsettákkal. Mégcsak álmodni sem mertem arról, hogy itt megkaphatom azokat a gyengéd érintéseket, amelyeket azokban az éveimben olyannyira szükségeltem, és éppen Jagodától. És semmit sem kell fizetnem mindezért, habár volt pénzem, de elég volt az ajánlás, hogy Stevo Nerejić unokája vagyok. Bizonyos idő után rájöttem erre, de már késő volt. Egy év múlva Jagoda már nem dolgozott Irén asszonymnál. Azt hallottam valakitől, hogy Hollandiában talált munkát, Amszterdamban. De az ingeket évekig hordtam, kitartóan, emlékezve olykor Jagodára és az ő jószívűségére, a készségére, hogy örömet szerezzen.

Mindig, amikor Provalijéba megyek (egy kis helység Tarcal lankáin, itt él Schmitz, a jelenlegi barátnőm), kénytelen vagyok átutazni autóval azon a Mišeluk nevezetű alagúton. Enyhe idegesség vesz erőt rajtam. De miért? Elgondolkodom: nem létezik zárt alakzat. Minden *zárt formán* található egy lyuk, egy ki- és bejárat. A kör sohasem valósul meg. Semmi sem tér vissza. Minden körkörös mozgás voltaképpen spirális mozgás, tehát lineáris elmozdulás – fúrás. Ezért esek pánikba, amikor autóval befutok egy ilyen kanyargó alagútba: bizonyossá válik előttem, hogy egy párhuzamos alagútban utazom, amely többszöröződik, és hogy mindez csak látomás. Állandóan áttérek a szomszédos pályára, ilyenkor nagyon nehéz az autót irányítani. Ha jobbra húzom a kormányt, az autó balra ugrik és fordítva, cikcakkban megy, közben előre-hátra utazom. Hogy mégis miként érek oda, ahová indultam, egyáltalán nem világos előttem. Úgy tűnik, hogy nincs tér, nincs köbtartalom, csupán felületek léteznek, amelyben az autóm és én csak egy összelapított, kiszélesített tovacsúszó kép vagyunk. Csekély vigasz. No de lehet, hogy én csak egy csapnivaló sofőr vagyok, nem a helyzet ura, ahogy mondaná nagyapa. És ezért nem hallgat rám az autócskám. Habár jó ő, kissé csintalan, de mindig elvisz oda, ahová eltervezem. Még ha nincs is visszaút.

Na, én meg elkezdtem olvasni Schmitznél Provalijében Flaubert Szent Antal megkísértése című könyvét, ma este. Az egyetlen említésre méltó

dolog, ami történt velem ma. Belső készítés eredményeként megfogadtam, hogy nem irkáljak semmit többé, nem irkafirkáljak többé. Akkor sem, ha nincs különbség az írás és az olvasás között, a színe és a visszaja, tehát megint csak a felszínről beszélünk. Habár lehet, hogy csak vigasztalásként győzőgetem magam, hogy csak irkafirkáljak, hogy csak a felszínt kapirgálom, mint egy egér. Kis ártatlan? Tűzzel és jéggel játszik mind, akinek az írás személyes problémája, akinek az írás élet-halál kérdése. A bölcs és komoly emberek *önmaguktól távol* írnak, önmaguktól elrejtözve, távolról figyelik az embereket, a történeteket, majd legyártanak sorozatban egy tucatnyi regényt, és aggkorukban elhunynak, békében és halálhörgés nélkül. Miközben a mi Nagy Kis Dánielünk, aki önvérével írt és ír azóta is... akkor is, ha az a vér még csak cinóber, higany-szulfid, amivel mindent összefoltozhatunk, egy olyan írás, ami út menti pocsolyává válik. Mindenki ismeri azt a meséjét a Rorschach-foltról. Rorschach mérgező tüskéjéről, amit el kell távolítani. *Get to France*, de minek? Hát ott majd, mint világirodalmi alakon, végezhetnek rajta eutanáziát. Valami itt nem stimmel, barbátom? Hát ő még nincs a panteonban, nem végeztek még rajta eutanáziát? Az Egyesült Királyságban ez lehetetlen, egyszerűen hiányoznak az eszközök hozzá, túl egyszerű az én gondolkodásom, gyenge az apparátusom. Éppen érdekel, végigolvasom-e Sz. A. megkísértését. De mégis, némileg érezhető a díszítettség hiánya, nem igazi tapasztalásról, azaz megkísértésről van itt szó. Kitalált dolog. Mennyi köze van a XIX. századi francia festészethez? De jól van, nézzük ezt a képzelődést. A „November” mégis egy ultimátumszerű vallomás volt, egy álláspont. Ezért szeretem. Egyedül lenni. Lehet, hogy nekem is kellenének barátok, de nincsenek. Voltak régen barátaim, például a hetvenes években, amikor egy városi kommunában éltem, nem is barátként, testvérként éltünk. De minden tönkrement, és most egyedül vagyok. Csak Schmitz és én, de nagy kérdés az is, hogy ő egyáltalán létezik-e. Nem vagyok benne biztos. Nagyon hallgatag, velem ellentétben, én állandóan motyogok valamit, gyakran saját magamnak. Ő egy házikóban él, mint ahogy már említettem is, a Tarcal lankáin, egy helységben, amit Provalijénak hívnak. A Tarcal egy hársfaerdő, egyike Közrőpa három legnagyobb hársfaerdőinek. Az én kis erdőm, a Kiserdő, a Duna másik, bal partján található, a Várral szemben. Fekete nyárfákból és fűzfákból álló erdőcske. Anton Gustav Matošić, amikor megszökött a Várból, ahol dezertőrként tartották fogva, átúsza a Dunát, ami egyszerre hihetetlen, tekintettel arra, hogy rossz úszó volt, épp azon a helyen ért partot, ahol az én Kiserdőm van, és megkapaszkodott egy százéves, háromágú nyárfagyökérbe. Átölelte a fát. És én nyújtottam neki a kezem, kihúztam a vízből – a vízből születte meg. Látni vélem

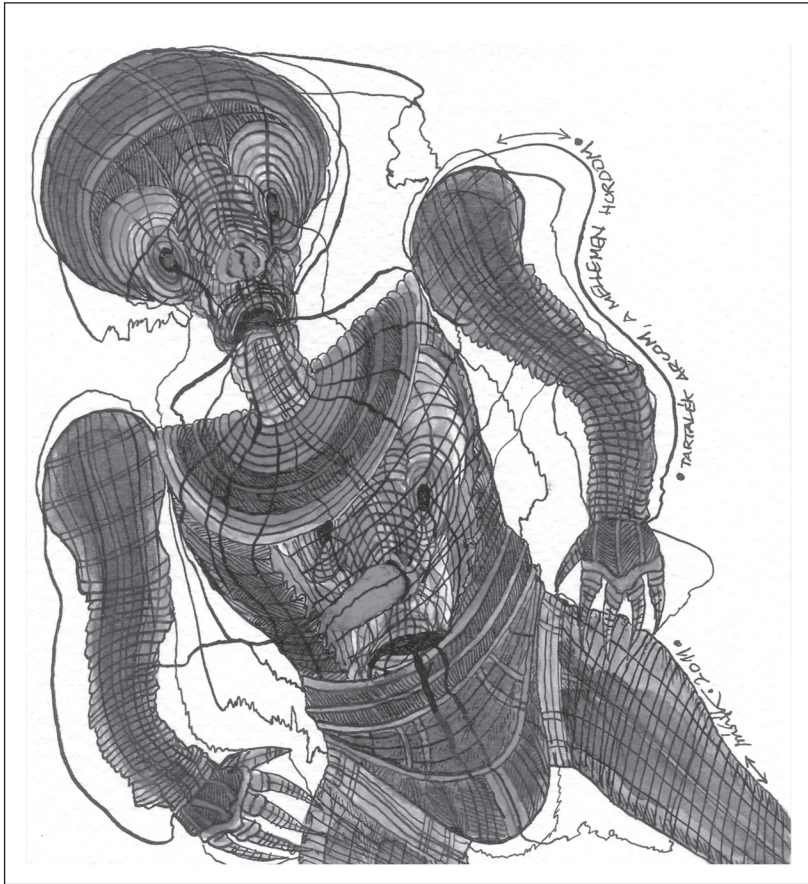
árnyát a fák között. Ő volt Virbiusz, az Erdő Királya. Átölelte a fát. Száz évvel ezelőtt, amikor ő jelenlétével megtisztelte a Kiserdőt, a vár kétszáz méterrel lefelé volt, folyásiránt. De honnan tudom én, hogy az ő volt, egy nember, akit Anton Gustav Matošićnak hívtak? Valami futballista? Vagy Gustav Mahler? Gustl ugyanezt tette, csak valami hatszáz kilométerrel feljebb, az ár ellenében. Az ár ellenében? Duva-parti kisfiúként egy furcsa, zöld ruhás nembert látott, aki kitanította. De mire?

Valaki majd zokon veszi, hogy azokra az emberekre hivatkozom, akiket nem is ismertem. De egyáltalán ismertem-e bárkit is? Hiszen ezek csak nevek, amelyek mögött művészet áll, és amelyeknek lehet, hogy semmi közük *ehhez* a művészethez, amely valósabb, mint maga a valóság. És e, hát... művészet mögött egy tér-idő áll, egy Ednyoprának nevezett világ, ami a mi jól bezárt, bereteszelt hazánk – Nyugat, Abendland, Hüperborea. Remélem, hogy a halálom után legalább a lelkem elszáll majd oda, hogy jelen legyen az örök vacsorán, az örökkön nyugvó nap alkonysugarában. Mégis, én majd csak viccelődöm, mókázom egy kicsit. De az rendben van-e? Mindenesetre nincs szándékomban a nagy művészetek értelmezésével foglalkozni, túl öntelt és szükségtelen dolog lenne. A világ így is teleszennyezve értelmezésekkel, fecsegésekkel. Mintha az értelmezés elvezethetne bennünket az igazságig. Ezzel szemben még nagyobb zűrzavart hoz létre. Habár értelmezni a legnagyobb élvezet, az értelmezés fordítás, nagy hatalmat biztosít, ez az átalakítás, még ha hazudozás is, hamisítás: megmutatni valaminek a visszáját. Mégis, én csak dolgokat jelölök meg, ami által egy tájat alkotok, s körülveszem magam vele, és boldogan sétálok benne. Például Vendi, aki csak teszi magát, hogy ittas, a Moszkva–Petuski könyvében, vagy a kis Tomika, aki állandóan tettette magát, hogy beteg, ők mókáztak Sartre bácsival és Heidegger apóval, de valójában színlelték az egészséget. Az, amikor Tomika a Régi Mesterekben leírja, hogy Heidegger és felesége a Fekete-erdőben kenyeret sütnek. Végső soron mindez szeretet kérdése, köszönetnyilvánítás. Mit ér nekem egy Mahler Guszti, Franz Marc vagy Hölderlin? Valami legélvezetesebb dolog, amit ismerek, az a néhány Hölderlin-vers, amelyeket akkor írt, amikor megtévelyült, és úgy írta alá a verseket, hogy: alázattal, Scardanelli. Már megint ez a reneszánsz, Itália. Egy történet szerint, amikor már teljesen megzavarodott, állandóan szökött volna valamerre. Ernst Zimmer, a házigazda, akinél Tübingenben élt abban a híres házban, és aki becsülettel gondozta, piros sapkát tett a fejére, hogy megpillanthassa messziről, amikor már elkószált a hegyekben. Majd utolérte és visszafelé menet, elnézést kért tőle, a zsenialitása iránti mélységes tisztelettel. Egyébként Ernst Zimmer ácsmester

volt, mint a názáreti József. Lárifári! De mi közöm van nekem ehhez a történethez? Az én szüleim fiatalon meghaltak, valószínűleg meggyilkolták őket. Csak három-négy éves lehettem, amikor letartóztatták őket, és elhurcolták egy szigetre, ahonnan eltűntek. Márta nagymama meghalt, emiatt vagy más miatt-e, nem tudom? Néreusz apa, aki rólam gondoskodott, piros kisanadrágokba öltöztetett, hogy láthasson messziről, mert én is állandóan szöktem valahová. Amikor utolért a Vasút utca végén, mindig megkérdezte tőlem: „Hova indultál, te kis rosszaság?” És én azt válaszoltam neki: „Megy-anya-apa.” Majd elkapott és feldobott széles, úszó válllaira, és úgy mozgott, hogy egész teste rázkódott egészen hazáig. Amikor elmeséltem ezt a képzeletbeli történetet a mágusomnak, azt mondta erre: „Hölderlin mégiscsak zseniális volt..., érti mit akarok mondani?” Én kérdéssel válaszoltam neki: „Tudom, de mi a különbség egy őrült és egy gyerek között, egy kissapka és egy kisanadrág között?” Ez volt a válasza: „A különbség hatalmas, azaz semmilyen, nincs különbség.” Hasadás!

A tegnapi esti álmom:

Őrzőnőm (Ferida) és én kivont karddal álltunk. Az ő kardja rövidebb volt, de nagyon veszélyes, rendkívüli vaskard. Velünk szemben állt egy csapat fenyegetőző viking, de semmit nem mertek tenni. A tömegben felvillant egy éles pengéjű kard. De az én őrzőnőm határozott volt és tettekre kész.

Tartalék arcom a mellemen hordom